Do?ayla ?li?kili Olma (D?O-21) Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Do?ayla ?li?kili Olma (D?O-21) Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20070

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Do?ayla ?li?kili Olma (D?O-21) Ölçe?i, bireylerin do?ayla olan duygusal ve bili?sel ba?lar?n?n derinli?ini ölçmek amac?yla Türkçeye uyarlanm?? 21 maddelik bir **psikometrik** araçt?r. Ölçek, Hakan Sar?çam ve S. H. ?ahin (2015) taraf?ndan, orijinal yap?s?na sad?k kal?narak 3 alt boyutlu bir formda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in temel amac?, bireyin do?a ile kurdu?u ili?kiyi; do?ayla ili?kiye bak?? aç?s?, do?ayla ili?kide kendilik ve do?ayla ili?kide deneyimler olmak üzere üç temel boyutta bilimsel olarak de?erlendirmektir. D?O-21, 5'li Likert tipi bir derecelendirme kullanmaktad?r ve geçerlik çal??malar? ö?rencilerden olu?an bir çal??ma grubu üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Do?ayla ?li?kili Olma Ölçe?i, D?O-21, do?a ba?lant?s?, öz-a?k?nl?k, Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA), çevre psikolojisi, uyarlama.

Yazarlar

Hakan Sar?çam, S. H. ?ahin.

Amaç

Do?ayla ?li?kili Olma (D?O-21) Ölçe?i, bireylerin do?al çevreyle kurduklar? duygusal, bili?sel ve deneysel ba?lant?n?n niteli?ini ve gücünü güvenilir bir ?ekilde ölçmeyi amaçlamaktad?r. Ölçe?in uyarlama çal??mas?, bu yap?n?n Türk kültüründe ve popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir biçimde de?erlendirilebilmesi için gerçekle?tirilmi?tir.

Ölçek, özellikle bireyin kendini do?an?n ayr?lmaz bir parças? olarak alg?lama derecesini ve do?ayla ili?ki düzeyinin **öz-a?k?nl?k** gibi daha geni? psikolojik yap?larla olan ili?kisini incelemek üzere tasarlanm??t?r. Bu sayede, do?a koruma davran??lar?, ekolojik tutumlar ve çevresel sürdürülebilirlik alanlar?nda yap?lan ara?t?rmalara güçlü bir **psikometrik** temel sa?lamaktad?r.

Yap?

D?O-21 Ölçe?i, bireyin do?ayla olan ili?kisini çok boyutlu bir yap? olarak kavramsalla?t?r?r ve toplam 21 maddeden olu?ur. Ölçek, orijinal yap?s?na uygun olarak 3 alt boyutta ölçüm yapmaktad?r. Bu alt boyutlar, bireyin do?ayla olan ba??n? farkl? perspektiflerden de?erlendirir.

Ölçe?in faktör yap?s?, a?a??daki üç temel alt boyutu içermektedir:

Do?ayla ?li?kiye Bak?? Aç?s?: Bireyin do?an?n varl???na, de?erine ve korunmas?n?n gereklili?ine dair genel inanç ve tutumlar?n? ölçer.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Do?ayla ?li?kide Kendilik: Bireyin kendini do?adan ayr? görmeyip, tam tersine do?an?n bir parças? olarak tan?mlama derecesini ifade eder.
Do?ayla ?li?kide Deneyimler: Bireyin do?al ortamlarda bulunmaktan ald??? keyfi, huzuru ve do?adan uzak kalmaya yönelik hissetti?i rahats?zl?klar? kapsar.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i için yap?lan ilk çal??mada 358 ö?renciden elde edilen veriler analiz edilmi?tir. Verilerin faktör analizine uygunlu?unu belirlemek amac?yla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsay?s? ve Bartlett Sphericity Testi kullan?lm??t?r. Analiz sonuçlar?, KMO örneklem uygunluk katsay?s?n?n **.77** oldu?unu göstermi?tir (ki bu de?er .60 e?i?inin üzerindedir). Bartlett Sphericity Testi sonucu ise $\chi 2$ de?eri 901.767 ($p<.001$, sd=195) olarak istatistiksel aç?dan anlaml? bulunmu?tur, bu da verilerin faktörle?tirme için uygun oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Ölçe?in benzer ölçek geçerli?i kapsam?nda, D?O-21'in Do?ayla ?li?kilik Ölçe?i ve Yeni Ekolojik Paradigma Ölçe?i ile ili?kisi incelenmi?tir. Bu analizler sonucunda elde edilen korelasyon katsay?s? r= **.61** olup, D?O-21'in benzer teorik yap?lar? ölçen di?er araçlarla yüksek düzeyde tutarl?l?k sergiledi?ini göstermektedir.

Güvenirlik

Do?ayla ?li?kili Olma (D?O-21) Ölçe?i'nin güvenirlik çal??malar?, iç tutarl?l?k ve test-tekrar test yöntemleriyle de?erlendirilmi?tir. ?ç tutarl?l?k güvenirli?i, ölçe?in bütünü için Cronbach Alfa katsay?s? kullan?larak hesaplanm?? ve **.76** olarak rapor edilmi?tir. Bu de?er, ölçek maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? incelemek amac?yla, 18 gün arayla uygulanan test-tekrar test korelasyon katsay?s? r= **.68** olarak hesaplanm??t?r. Ayr?ca, ölçe?in düzeltilmi? madde toplam korelasyon katsay?lar? **.29 ile .61** aras?nda s?ralanmaktad?r. Alt %27 ve üst %27 gruplar? aras?ndaki de?erlerin anlaml? bir ?ekilde farkl?la?mas?, maddelerin ölçülen yap?y? ay?rt etme gücünün yüksek oldu?unu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?n? incelemek üzere yeti?kinlerden olu?an çal??ma grubunda Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) gerçekle?tirilmi?tir. ?lk AFA uygulamas?nda maddeler serbest b?rak?ld???nda özde?eri 1'in üzerinde 6 faktör elde edilmi?tir. Ancak, yatay eksen (Scree Plot) grafi?inin incelenmesi, ölçe?in ideal olarak 3 boyutlu bir yap?y? i?aret etti?ini göstermi?tir.

Bu gözlem üzerine AFA yeniden yap?lm?? ve 3 faktörle s?n?rland?r?lm??t?r. Bu s?n?rl? analiz sonucunda, toplam varyans?n **%47.38**'ini aç?klayan, orijinal ölçe?e uygun 3 faktörlü bir yap? elde

ARABPSYCHOLOGY.COM

edilmi?tir. Ancak, baz? maddelerin iki farkl? faktörde yer almas? nedeniyle, yap?sal netli?i art?rmak amac?yla analiz tekrar uygulanm?? ve bu sefer maddeler tek faktörle s?n?rland?r?lm??t?r (Nisbet, Zelenski ve Murphy, 2009 çal??mas? referans al?narak). Tek faktörlü bu yap?, toplam varyans?n **%38.71**'ini aç?klam?? olup, madde faktör yükleri **.30 ile .69** aras?nda de?i?mektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama

Format: 21 madde, 3 alt boyutlu öz bildirim ölçe?i.

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler ve Ö?renciler

Age Group: Belirtilmemi? (Çal??ma lise/üniversite ö?rencileri üzerinde yap?lm??t?r).

Population Details: Yap? geçerli?i çal??mas? 358 ö?renci üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Methodology: 5'li Likert tipi derecelendirme (1=Kesinlikle kat?lm?yorum, 5=Kesinlikle Kat?l?yorum) kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Do?a, çevre, ekolojik paradigma, Cronbach Alfa, test-tekrar test, psikometrik özellikler, faktör yükleri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?il.

Affiliation Email addresses: hakansaricam@gmail.com

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?il.

?zinler, Ücret ve Uygulama Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama ve ilk **psikometrik** bulgular? 2015 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? ve detayl? bilgi için sorumlu yazar **Hakan Sar?çam** ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: dogayla-iliskili-olma-dio-21-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Sar?çam, H., ve ?ahin, S. H. (2015). Do?ayla ?li?kili Olma Ölçe?inin ilk psikometrik bulgular? ve öz-a?k?nl?kla ili?kisi. U?ak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(4), 267-280. DOI: http://dx.doi.org/10.12780/uusbd.70289

Büyüköztürk, Akgün, Kahveci, ve Demirel, (2004). (KMO ve Bartlett Sphericity Testi uygunluk kriterleri için referans.)

Nisbet, E. K., Zelenski, J. M., ve Murphy, S. A. (2009). (Faktör analizi s?n?rlamas? için referans.)

Makalenin DergiPark linki: dergipark.ulakbim.gov.tr

Do?ayla ?li?kili Olma (D?O-21) Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplamda 21 madde ve 3 alt boyuttan olu?maktad?r. A?a??da örnek maddeler ve ait olduklar? alt boyutlar listelenmi?tir:

2. Baz? türlerin yok olmas? ya da soyunun tükenmesi normaldir. (Do?ayla ili?kiye bak?? aç?s?)
12. Ben do?adan ayr? de?ilim; do?an?n bir parças?y?m. (Do?ayka ili?kide kendilik)
13. Medeniyetten uzakta ve orman?n derinliklerinde olma dü?üncesi korkunçtur. (Do?ayla ili?kide deneyimler)

ARABPSYCHOLOGY.COM